

RFoD

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar: Internationella Kulturutredningen (IKU), SOU 2003: 121.

Riksföreningen för Folkmusik och Dans (RFoD) är en organisation för folkmusik, världsmusik och dans med koppling till dessa musikformer, för utövare – proffs och amatörer, arrangörer och allmänt intresserade av dessa kulturger. RFoD har närmare 17000 enskilda medlemmar och anslutna via medlemsföreningar. RFoD arbetar för bättre villkor för folkmusik, världsmusik, dans och andra näraliggande kulturer i kulturlivet och kulturpolitiken. Vi tackar för inbjudan att lämna remissvar på Internationella Kulturutredningen och för den extra tid vi fått till förfogande för att lämna detta yttrande.

Sammanfattning av RFoD:s yttrande

RFoD instämmer i målen som föreslås av IKU, kapitel 16.

Vi välkomnar en tydligt uttryckt målsättning att bättre ta tillvara de kontaktnät som upprätthålls och utvecklas inom det fria kulturlivet, mellan enskilda kulturutövare och deras organisationer i olika länder. Organisationslivets kontaktnät, kompetens och betydelse för långsiktighet bör vägas in i utformningen av framtida åtgärder.

RFoD önskar lyfta fram områden som är otillräckligt belysta eller helt saknas i utredningen.

Utredningen har ett oklart förhållande till mångkultur. Punkt 3 i § 2 i förslaget till förordning om Internationella kulturfonden kan bli meningslös eftersom utredningen inte definierat eller närmare analyserat vad som avses med ”utveckling av det mångkulturella perspektivet”. Även om det inte är frågan om ett begrepp som kan ges en entydig definition bör området i propositionen avgränsa i en beskrivande text.

Utredningens analys av folkmusik, världsmusik och dans med koppling till dessa musikområden är ofullständig, ja när det gäller dans närmast obefintlig. RFoD anser att insatserna från Rikskonserter och Svensk Musik / Export Music Sweden är otillräckliga. Både den nationella och internationella infrastrukturen för dessa områden behöver utvecklas. Organisationslivets roll bör utvecklas på motsvarande sätt som gjorts i Danmark, Norge och Finland.

Det saknas i utredningen en diskussion av UNESCOs nya konvention om immateriellt kulturarv. Denna konvention kan få stor betydelse för stora delar av kulturlivet. Det är viktigt att Sverige snabbt vidtar åtgärder i linje med konventionens krav.

Utredningen har inte analyserat festivalernas betydelse för kulturlivet. Ett nytt stöd bör införas för att stärka de kulturpolitiskt viktigaste festivalerna. Ett nytt bidrag till festivaler får dock inte skapas på bekostnad av den nödvändiga utvecklingen av stödet till den kontinuerliga lokala arrangörsverksamheten på musikområdet.

Utredningen har utelämnat amatörkulturområdet med undantag för ett omnämnde bland kulturrådets arbetsuppgifter i bilaga 7. Detta omnämnda är dock omgärdat av reservationer ”i mån av tid ...” som klart skiljer amatörkultur från övriga uppgifter. Formuleringarna om Internationella kulturfonden kan tolkas så att amatörkultur skall omfattas av förslagen. För att säkerställa detta bör det i propositionen klart uttalas att amatörverksamheter så som körer, amatörteater, orkestrar, folkmusik, folkdans m fl har rätt till stöd.

RFoD anser att utredningens finansieringsförslag är otillräckliga.

Utredningen argumenterar för internationaliseringens betydelse och för att de nuvarande anslagen för internationellt kulturutbyte och kulturorganisationer måste ökas. Det är dock svårt att förstå utredningens ekonomiska resonemang. Hur lång tid ska det ta tills Internationella kulturfonden når förslagen omfattning på 60 milj. kr? Kulturlivet måste tillföras nya medel för utvecklingen av mångkulturperspektiv, för att invandrare och minoriteter ska inlemmas i kulturlivet, för ökat stöd till kulturorganisationers internationella kontakter och till internationellt kulturutbyte.

RFoD - RIKSFÖRENINGEN FÖR FOLKMUSIK OCH DANS

kontor: Nybrokajen 11
S-111 48 Stockholm
telefon: 08 – 407 17 32

e-post: lars.farago@rfod.se
fax: 08 – 407 16 50
hesmsidor: www.rfod.se / www.stallet.st

org nr: 80 20 10-9255
pg: 771 08-9
bankgiro: 5815-3289

RFoDs synpunkter:

RFoD välkomnar inrättandet av den **Internationella kulturfonden**. Den generella målsättningen att komplettera de statliga aktörerna och skapa möjligheter för fria aktörer att utveckla sin internationella verksamhet är välmotiverad. Därför vänder vi oss mot förslaget att "... Fondens styrelse ska beakta behovet av prioriteringar ..., t.ex temasatsningar med inriktning på vissa länder eller vissa genrer" när, under 15.2, i vilket IKU:s slutsatser presenteras, utredaren själv skriver: "För att kulturlivet skall kunna utvecklas bör andelen "fria resurser" – medel som inte är öronmärkta för ett specifikt politikområde eller en särskild region – öka".

RFoD anser att utredningen inte tillräckligt analyserat området **mångkultur**. RFoD anser att det är positivt att utredningen skriver in krav på utveckling av "det mångkulturella perspektivet" i förslaget till förordning för Internationella kulturfonden. För att inte denna förordning skall bli meningslös måste det dock i förarbetena finnas en beskrivning av vad som avses med detta krav. Man kan få uppfattningen att utredningen definierar mångkultur som synonymt med "kultursammansmältning". (Sid 52) RFoD anser att ett mångkulturellt perspektiv skall innebära att kulturell kompetens hos invandrare och minoriteter liksom traditionell kultur med rötter i Sverige i högre grad beaktas inom kulturpolitiken. Kultursammansmältning förutsätter kompetenser i kulturer som kan förenas. Det är viktigt att både de med rötter utomlands och i Sverige har möjlighet att fördjupa sig i sina kulturtraditioner. Sveriges bidrag till mångfalden i världen är bl a bevarandet, presentationen och vidareutvecklingen av de traditionella kulturer bl a folkmusik och folkdans som utvecklats här i landet. På motsvarande sätt måste vi ta tillvara den kompetens om andra kulturer som finns i vårt land bl a hos invandrare och minoriteter.

RFoD delar utredningens uppfattning att mångkultur skall beaktas i all slags stödgivning, men det är viktigt att det också utvecklas specialister på t ex området världsmusik. Ett medvetet arbete behövs för att öka antalet världsmusikarrangörer och stödet till de ideella musikarrangörerna behöver öka med syftet att **fler folk- och världsmusikarrangörer** skall ges stöd och för att stödet till dessa skall öka så att de i högre grad kan engagera sig för internationella gästspel.

RFoD instämmer i utredningens förslag att **Rikskonserter** ska behålla sitt ansvar för internationell musikverksamhet. I enlighet med tidigare argumentation är det fel att Rikskonserter, såsom varande ett statligt organ, ska kunna söka särskilda medel från Internationella kulturfonden. Rikskonserter bör i ökad utsträckning utveckla sin internationella verksamhet genom samverkan med andra aktörer inklusive musiklivets organisationer. Sådan samverkan kan vara utvecklande för Rikskonserter och samtidigt stimulera och utveckla det nationella musiklivet.

I likhet med vad som sägs ovan ska inte heller **andra statliga organ** söka stöd från Internationella kulturfonden. Det internationella arbetet ska på samma sätt som idag prioriteras inom ramen för de uppdrag som dessa organ fullgör. Staten kan beakta prioriterade regioner, genrer, teman etc. genom de statliga kulturorganens internationella verksamhet. För att uppnå målet att komplettera de statliga aktörerna bör istället Internationella Kulturfonden ge största möjliga utrymme åt det **fria kulturlivets** potential och dess prioriteringar.

Det är viktigt att hitta former för att även mindre stödbelopp skall kunna ges än det föreslagna minimibeloppet på 300.000 kr. **Mindre arrangörsföreningar** bör kunna utveckla internationellt samarbete och bidra till utbyte av musiker och dansare. Enskilda arrangörsföreningar bör bl a ges möjlighet att anordna turnéer. Riksorganisationerna kan fördela medel till sina medlemmar för internationellt utbyte eller vara samordnare av turnéerna.

I detta sammanhang vill vi också betona betydelsen av **musik- och dansfestivalerna** i Sverige. Dessa bidrar till konstnärlig utveckling och har även stor betydelse för många orters livskraft. Festivaler med nationell betydelse i våra grannländer har långt större möjligheter att erhålla stöd än de som finns i Sverige. En särskild stödform bör skapas för att långsiktigt stödja kulturpolitiskt viktiga festivaler. Skapandet av en sådan ny stödform måste utformas på sådant sätt att festivalernas verksamhet blir en förstärkning även av det kontinuerliga arrangörsarbetet som bedrivs idag. Ett nytt festivalstöd får inte leda till en minskning av det nuvarande stödet till ideella musikarrangörer.

Vi vill också understryka utredningens ståndpunkt att utbytet med framför allt **Europa** är underdimensionerat i förhållande till behoven. RFoD deltar i nätverk i både Norden och Europa och har även deltagit i större EU-projekt. Vi har haft stora problem att finna finansiering i Sverige för att upprätthålla de nätverkskontakter som är nödvändiga för att kunna skapa och genomföra kulturprojekt och för att finna medfinansiering i Sverige till planerade och beviljade projekt.

Exportframgångarna för den kommersiella musiken har en av sina förklaringar i den främjandeverksamhet som Export Music Sweden kan bedriva. Det finns ett stort behov av främjande arbete på den icke-kommersiella musikens område. **Mer folk- och världsmusik på export** kan stärka Sverige-bilden utomlands; bilden av Sverige som en konstnärligt intressant och mångkulturell musikproducent och bidra till en vidgad arbetsmarknad för musiker bosatta i Sverige. Utövarna av världsmusik har hittills endast undantagsvis ingått i Rikskonserters arbete med att marknadsföra svensk musik utomlands. Svensk Musik / Export Music Sweden har hittills inte arbetat med folkmusik. Det finns stora brister i infrastrukturen för folk- och världsmusik. En av dessa är marknadsföringen utomlands och behov av utveckling av internationella kontakter. RFoD systerorganisationer i Danmark och Norge har tydliga uppdrag att marknadsföra folk- och världsmusik utomlands på motsvarande bedriver finska MIC ett kontinuerligt främjandearbete med vår genre. Idag är hemsidan www.folknorth.org som görs av RFoD på uppdrag av Nordisk folkmusikkommitté en viktig men ofinansierad insats för att marknadsföra folk- och världsmusik från Sverige på engelska. Det är osäkert hur länge detta arbete kan fortsätta utan finansiering. Verksamheten bör dessutom komplettera med marknadsföring i Sverige och utomlands av de musiker som ingår. Rikskonsserter gör vissa insatser, men dessa är otillräckliga. Dessutom har Rikskonsserter de senaste åren minskat resurserna för området folk- och världsmusik. På motsvarande sätt har den folkliga dansen varit utesluten eller starkt marginaliserad i Svenska Institutets främjandearbete för dansområdet. Det är viktigt att även **folklig dans** från Sverige får möjlighet att presenteras på internationella festivaler och bli föremål för andra insatser.

UNESCO antog nyligen en konvention om **immateriellt kulturarv**. Det saknas i utredningen en diskussion av denna nya UNESCO konvention. Denna kan få stor betydelse för stora delar av musiklivet. Det är viktigt att Sverige deltar aktivt i utvecklingen av denna nya konvention och möjliggör att de immateriella kulturarven på motsvarande sätt som världsarven ges en stark roll för utvecklingen av turism, regionalt och lokalt kulturliv.

Utredningen har inte behandlat det internationella kulturutbytets betydelse för **amatörkulturområdet** och av amatörkulturens betydelse för Sverige-bilden, dess betydelse för främjande av fred och mellanfolkliga relationer mm. Efter andra världskriget satsades stora resurser på kulturutbyte för att öka mellanfolklig förståelse, respekt och för att skapa personliga relationer över gränserna. Utbyten mellan körer, orkestrar, folkdansare, folkmusiker, teatrar har vidgat perspektiven och skapat förståelse för andras kulturer. I en tid med internationell turbulens och växande främlingsfientlighet bör kulturpolitiken åter uppmärksamma betydelsen av kulturutbyte mellan amatörer. Det är viktigt att de olika formerna för amatörers internationella kulturkontakter och kulturutbyte blir analyserat. Internationellt utbyte har många viktiga kulturella betydelser bl a för utvecklingen av amatörkulturutövandets kvalitet. I utredningen nämns amatörkultur enbart i samband med förslagen som läggs om Kulturrådets arbetsuppgifter. Kulturråden ska arbeta med amatörkultur ”i mån av tid och i begränsad utsträckning” (sid 244)

Kulturrådet har tolkat sitt uppdrag så att den ej ska omfatta amatörkultur med undantag av fördelningen av stödet till amatörkulturella riksorganisationer. Stödet till internationellt kulturutbyte på amatörkulturområdet har stegvis minskat och är idag mycket begränsat om något. Utredningens formuleringar omkring Internationella kulturfonden kan tolkas så att amatörkultur skall omfattas av förslagen. Men detta finns inte uttalat. Med tanke på amatörkulturutövare uteslutits från andra bidrag är det viktigt att det blir klart uttalat att amatörkultur skall ingå i fondens verksamhet. För att säkerställa detta bör det i propositionen klart uttalas att körer, amatörteater, orkestrar, folkmusik, folkdans m fl områden har rätt till stöd.

RFoD anser att utredningens finansieringsförslag är otillräckliga. Utredningen argumenterar för internationaliseringens betydelse och för att de nuvarande anslagen för internationellt kulturutbyte och kulturorganisationer måste ökas. Det är dock svårt att förstå utredningens ekonomiska resonemang. Hur lång tid ska det ta tills Internationella kulturfonden når föreslagen omfattning på 60 milj. kr? Kulturlivet måste tillföras nya medel för utvecklingen av mångkulturperspektiv, för att invandrare och minoriteter ska inlemmas i kulturlivet, för ökat stöd till kulturorganisationers internationella kontakter och till internationellt kulturutbyte.

Stockholm den 24 maj 2004

Lars Farago